

29. Dr. Bencsik János néprajzkutató és muzeológus életműve

Kategória: kulturális örökség

Az érték helyszínének leírása, rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Dr. Bencsik János (Tiszacsege, 1933 – Sátoraljaújhely, 2021) Néprajzkutató, muzeológus, múzeumigazgató. Egyetemi tanulmányait Debrecenben végezte, ugyanitt szerzett 1968-ban bölcsészdoktori címet. Tanári működése után a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeum (1964–1976), majd a gyulai Erkel Ferenc Múzeum (1976–1984) igazgatója. 1984 augusztusában költözött családjával a "zempléni borvidékre", Tokajba. Nyugdíjba vonulásáig a Tokaji Múzeumot igazgatta. A helytörténeti kutatásokon túl, a térség számos témáját feldolgozta. Tokaj címerével kapcsolatban heraldikai kutatást folytatott, az újkori címert a város akkori vezetése, 1991. november 27-én fogadta el, ezzel is tisztelegve az újra városi rangot szerzett település múltja előtt.

Kutatási területe a Hajdúság, a Hortobágy és a Tisza melléke állattartása, földművelése és történeti néprajza. Tanulmányai hazai folyóiratokban és tudományos évkönyvekben jelentek meg. Foglalkozott a Hajdúsággal (Hajdúböszörmény paraszti állattartása. Debrecen, 1972.). Kutatta a szívéhez oly közel álló szülőfalujának tágabb környezetét, a Hortobágyot (A paraszti közösség gazdasági tevékenysége (Fejezet Polgár történetéből). – Hajdúsági Közlemények III. Eger, 1974. Polgár története. Polgár, 1974. Botsy István polgári ispán javainak leírása 1828-ban. In.: Múzeumi Kurír, 16. sz. 1974. december) a Sárrétet, Gyulát, Battonyát.

Tokaj-Hegyalján is számos publikálás kötődik a nevéhez. Feldolgozta és kötetbe szerkesztette Rátka, Tállya, Tarcal, helytörténetét. Életre hívta a Tokaj és Hegyalja című honismereti sorozatot (XXIII. kötetet összefogó kiadvány). Kezdeményezésének eredményeképpen született meg a Tokaj történelmét összefoglaló négykötetes nagy monográfia, a Tokaj várostörténeti tanulmányok, melynek első két kötetét Orosz Istvánnal együtt ő szerkesztette, harmadik és negyedik kötete pedig saját szerkesztésében jelent meg. Ezen munka több fejezetének a megírása az ő nevéhez kötődik („Ember a magyar honfoglalás előtt a Tisza-Bodrog találkozási táján.” „Városi társadalom 1711-1848 között.” „A

város pecséttrajza, a város címere.” „Tokaj, a város története és a vár ábrázolása régiségekben.” „A Polgári Iskola.” „Az egységes, alapfokú iskolaszervezet kiépülése Tokajban (1944-1949).”) Mindemellett számos honismereti és egyéb kiadványban publikált (Élet és Irodalom, Szülőföldünk, múzeumi kiadványok).

Tokajban a Városvédő és Városszépítő Egyesületet megalapítva, szíven viselte a város kulturális művelődését és épített környezetének megóvását. Az egyesület élén a rendszerváltás utáni „Tokajosított” utca elnevezések harcosa volt (Serház utca, Mosolygó József utca).

Példamutató muzeológusi, néprajzkutatói, munkássága során nagy szerepet vállalt abban, hogy számos más tájegység mellett Tokaj-Hegyalja és Tokaj városa múltjának, történeti néprajzának korábban ismeretlen szegmensei táruljanak az érdeklődő közönség elé.

A települési értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája:

<https://hajdusagimuzeum.hu/book-author/dr-bencsik-janos/>

<https://hajdusagimuzeum.hu/book-review/page/6/>

https://hajdusagimuzeum.hu/wp-content/uploads/2016/03/HajdusagiKozl_003.pdf

<https://www.libri.hu/konyv/Polgar-tortenete-3.html>

Bencsik János-Orosz István (szerk.): Tokaj várostörténeti tanulmányok I. Tokaj, 1995.

Bencsik János-Orosz István (szerk.): Tokaj várostörténeti tanulmányok II. Tokaj, 1995.

Bencsik János (szerk.): Tokaj várostörténeti tanulmányok III. Tokaj, 2002.

Ulrich Attila: A tokaji uradalom gazdálkodása a XVII. század második felétől a napóleoni háborúk koráig. – Bencsik János (szerk.) Tokaj várostörténeti tanulmányok IV. Tokaj, 2003.